

Teaching Guide						
Identifying Data				2016/17		
Subject (*)	Farmacoloxía		Code	661G01011		
Study programme	Grao en Enfermaría					
Descriptors						
Cycle	Period	Year	Type	Credits		
Graduate	1st four-month period	Second	FB	6		
Language	Spanish/Galician					
Teaching method	Face-to-face					
Prerequisites						
Department						
Coordinador	Martín Herranz, Isabel	E-mail	isabel.martin.herranz@sergas.es			
Lecturers	Martín Herranz, Isabel	E-mail	isabel.martin.herranz@sergas.es			
Web						
General description	O propósito desta materia é adquirir os coñecementos necesarios para integrar eficientemente, nos coidados de enfermaría, a aplicación da terapéutica medicamentosa, especialmente no referente aos aspectos da administración do medicamento e monitorización do resultado no paciente : eficacia e seguridade .					

Study programme competences	
Code	Study programme competences
A4	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
A5	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
A6	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B21	Implicación na calidade e busca/procura da excelencia.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

C9	CB1.- Que os estudantes demostraran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e sólese atopar a un nivel que, si ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vanguarda dun campo de estudo.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que soLEN demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.

	Learning outcomes	Learning outcomes		
		Learning outcomes		Study programme competences
	Describir os aspectos básicos sobre a regulación e rexistro dous medicamentos en España	A4 A5 A6	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10
	Explicar os principios da farmacocinética e farmacodinamia dos medicamentos e súa aplicación no proceso de utilización, especialmente no relativo a eficacia e seguridade unis	A4 A5 A6	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10
	Identificar e coñocer ás diferentes formas farmacéuticas dous medicamentos e a sua aplicación para a prevención, tratamiento e curación dás enfermedades	A4 A5 A6	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10

Explicar os usos clinicos ,acciones e efectos adversos mais frecuentes, asi como a forma correcta de administracion dos medicamentos	A4 A5 A6 B4 B5 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21	B1 B2 B3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10
--	---	---

Contents	
Topic	Sub-topic

PRICIPIOS XERAIS DA FARMACOLOGIA CLINICA E DA UTILIZACION E ADMINISTRACION DE MEDICAMENTOS	?Tema 1.1 . - Farmacoloxía : concepto e obxetivo.Fármaco. Medicamento. Outros conceptos . ?Tema 1.2 .- A forma de dosificación o forma galénica: Concepto . Características esenciales das formas de dosificación de administración oral ?Tema 1.3 .- Características esenciales das formas de dosificación de administración parenteral. ?Tema 1.4 . - Outras formas de dosificación: rectal, tópicas, oftálmicas ?Tema 1.5 .- Condiciones de conservación dos medicamentos. Concepto de caducidade .
GRUPOS TERAPEUTICOS DE MEDICAMENTOS	?Tema 2.1.- Regulación e rexistro dos medicamentos en España . Prestación farmacéutica . Medicamento xenérico , medicamento horfo.
	?Tema 3.1.- Prescripción de medicamentos : unidades de dosificación. Interpretación. Cálculos mais frecuentes.
	?Tema 4.1 .- Administración dos medicamentos. Clasificación das vías de administración. Características principias.
	?Tema 4.2 .- Farmacocinética : Absorción e distribución dos medicamentos no organismo. Factores influyentes.
	?Tema 4.3 .- Farmacocinética : Metabolización e excreción dos medicamentos. Principais vías de excreción. Vida media biolóxica.
	?Tema 4.4.- Efectos terapéuticos. Efectos secundarios. Toxicidad dos medicamentos. Farmacovixilancia. Resposta a medicamentos. Idiosincrasia, taquifilaxia. Tolerancia.
	?Tema 4.5 ? Interacciones Farmacolóxicas : tipos . Exemplos prácticos
	?Tema 5.1.- Antibióticos. Concepto. Clasificación. ?Tema 5.2.-Antibióticos betalactámicos: penicilinas, céfalosporinas,carbapenemicos.
	?Tema 5.3.-Aminoglucósidos. Glicopéptidos, Macrólidos. Quinolonas
	?Tema 5.4.-Antifúnxicos e Antivirais : Terapéutica do VIH.
	?Tema 6.1.-Terapéutica do cáncer. Bases farmacolóxicas. Clasificación dos antineoplásicos. Novos antineoplásicos .
	?Tema 6.2.- Principias medicamentos para o tratamento do cancer e terapia de soporte: antieméticos, factores estimulantes de colonias. Mucosite .
	?Tema 7.1.- Medicamentos que actúan en la regulación de la histamina : antialérgicos .
	?Tema 7.2.- Medicamentos antiinflamatorios no esteroídicos (AINEs) : clasificación,

acciones, usos clínicos e efectos adversos.

?Tema 8.1 .-Medicamentos analxésicos. Clasificación. Analxésicos menores e opioides.

?Tema 8.2.-Ansiolíticos e hipnóticos: benzodiacepinas

?Tema 8.3.-Neurolepticos. Antidepresivos. Medicamentos utilizados nas crises convulsivas.

?Tema 9.1 .-Farmacoloxia adrenerxica: clasificacion, acción e usos clínicos

?Tema 9.2.- Medicamentos beta-bloqueantes e medicamentos colinérxicos: clasificación, acción e usos clínicos.

?Tema 10.1 .-Medicamentos cardiovasculares : Inotrópicos, Hipolipemiantes e vasodilatadores coronários .

?Tema 10.2 .-Hipotensores : Medicamentos sobre o sistema renina-angiotensina e diuréticos .

?Tema 10.3.- Medicamentos que actúan sobre a coagulación. Anticoagulantes. Antiagregantes plaquetarios.

?Tema 10.4.- Medicamentos que actúan sobre o aparato dixestivo: antiácidos, antiulcerosos, laxantes.

?Tema 10.5.-Medicamentos que actúan sobre o aparato respiratorio :mucolíticos. Antitusígenos, broncodilatadores.

Tema 11.1.- Insulina e outros medicamentos

Tema 11.1.- Corticoides

Planning				
Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student?s personal work hours	Total hours
Supervised projects	A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B16	10	20	30
Oral presentation	B3 B4 B5 B6 B8 B9 B12 B20 B21 C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10	2	10	12
Guest lecture / keynote speech	A4 A5 A6 B2 B3 B4 B5 B8 B9 B13 B20 C4 C7	17	17	34
Mixed objective/subjective test	A4 A5 A6 B2 B3 B8 B9 B12 B13 C6	4	28	32
Case study	A6 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21	10	15	25
Problem solving	A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21 C1 C3 C4	3	9	12
Personalized attention		5	0	5

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Supervised projects	Actividade na que os estudiantes de forma autonoma profundizan ou relacionan coñecementos expostos polo profesor
Oral presentation	Actividade na que os estudiantes expoñen verbalmente o contido/resultados dos traballos tutelados. Podense tamben utilizar medios informaticos para as presentacions.
Guest lecture / keynote speech	Actividade na que o profesor expón de maneira oral e con medios auditivos contidos teóricos do programa e a orientación bibliográfica dos mesmos.
Mixed objective/subjective test	Proba escrita con pregunta curta e tipo test para avaliar, fundamentalmente , a aprendizaxe dos contidos teoricos
Case study	Estudio de casos (habitualmente en grupo) utilizando as modalidades que se especifican : - Resolución de problemas
Problem solving	Analise e resolución de problemas prácticos sobre a materia teórica impartida , habitualmente se requiere un calculo matematico para a busqueda do resultado . Esta actividad realizarase en grupos.

Personalized attention	
Methodologies	Description

Supervised projects	En xeral consiste na atención personalizada desenvolvida polo profesor , individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudio e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).
Oral presentation	
Mixed objective/subjective test	
Case study	
Problem solving	<p>No caso dos traballos tutelados e na presentación oral , a atención personalizada ten como finalidade orientar os estudiantes na realización dos traballos e a forma de facer e preparar a presentación oral .</p> <p>No estudo de casos, o estudiante poderá solicitar a profesor a orientación de como encaminar a resolución do caso e a bibliografía mais axeitada para o mesmo.</p> <p>A solución de problemas pode requerir también atención personalizada en caso de dúbidas sobre a metodoloxía a emplear polo alumno para resolver o problema.</p> <p>No caso da proba mixta ,ten como obxectivo atender as consultas do alumno relacionadas co estudio dos temas.</p>

Assessment				
Methodologies	Competencies	Description	Qualification	
Supervised projects	A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B16	A avaliación dos traballos farase tendo en conta os seguintes apartados : descripción e síntese da información dos contidos ou temas relativos ós traballos. Os contidos axutaránse a temática do trabalho. Utilización do léxico específico. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5	10	
Mixed objective/subjective test	A4 A5 A6 B2 B3 B8 B9 B12 B13 C6	A proba constará de preguntas cortas e de tipo test, relacionadas con contidos teóricos , lecturas, estudio de casos e trabajos tutelados. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10 puntos. A puntuación mínima para superar a proba será de 5.	80	
Problem solving	A4 A5 A6 B1 B2 B3 B4 B6 B8 B9 B12 B13 B16 B20 B21 C1 C3 C4	Consistirá na resolución acertada de problemas sobre a materia impartida sobre cálculos para la dosificación de medicamentos.	10	

Assessment comments
Poderánse realizar dous avaliações parciais coa mesma metodoloxía descrita (trabajos tutelados, proba mixta e solución de problemas). De realizarse, concertarase a data segundo o desenvolvimientu do programa .
Contemplarase flexibilidade nas metodoloxías para o alumnado con matrícula parcial .
Avaliación 2º oportunidade e oportunidade adiantada realizarase mediante a realización da proba mixta e solución de problemas.

Sources of information

Basic	- ().. Farmacología . HP Rang & Dale. 6 ed. Editorial Elsevier España 2008. Farmacología y práctica de Enfermería . Pacheco del Cerro E. 1ed. Editorial Masson 2006. FARMACOLOGÍA BÁSICA y CLÍNICA . Velázquez (Lorenzo - Moreno - Leza - Lizasoain - Moro - Portolés) .2009 .Ed. 18 Farmacología Humana . Jesus Florez. 5 ed. Editorial Masson 2008. . Pharmacology Drug Therapy and Nursing considerations. Rogar T. Malseed. Las Bases farmacológicas de la Terapéutica. Goodman y Gilman. 10 ed. Ed. McGraw-Hill 7. Farmacología Clínica para enfermería. JM Mosquera; P.Galdos. Editorial Mc Graw Hill 8. Interamericana Basica y Clínica . Bertran G. 10 ed. Editorial El Manual Moderno Mexico 2007 . 9. Avery's Drug Treatment . 4 th Addis 1997. 10. Guía de Farmacología y Terapéutica. Rodriguez-Carranz . Editorial McGraw-Hill Interamericana. Madrid 2007 . 11. Farmacología para enfermeras. Rodriguez, C. Editorial McGraw-Hill / Interamericana de España, S.A. 12. Farmacología práctica para las diplomaturas en ciencias de la salud.María Luisa Santana Falcon, J. S. Serrano Molina, José Ignacio de Ahumada Vázquez.Editorial Díaz de Santos, S.A. 1 ed 2002. 13. Administración de medicamentos y cálculo de dosis.Zabalegui, A. / Tuneu, L. / Molina, J.V. / Mangues, I. Editorial Elsevier.1 ed. edición 2005 FARMACOLOGÍA Y PRESCRIPCIÓN ENFERMERA .Ed. Mad .ISBN: 9788467618938 .2009 .Ed. 1ª st1:{behavior:url(#ieoui) } Farmacología .HP Rang & Dale. 6 ed6 ed. Editorial Elsevier España 2008. Farmacología y práctica de Enfermería . Pacheco del Cerro E. 1ed. Editorial Masson 2006. FARMACOLOGÍA BÁSICA y CLÍNICA . Velázquez (Lorenzo - Moreno - Leza - Lizasoain - Moro - Portolés) .2009 .Ed. 18 Farmacología Humana . Jesus Florez. 5 ed. Editorial Masson 2008. . Pharmacology Drug Therapy and Nursing considerations. Rogar T. Malseed.Las Bases farmacológicas de la Terapéutica. Goodman y Gilman. 10 ed. Ed. McGraw-Hill 7. Farmacología Clínica para enfermería. JM Mosquera; P.Galdos. Editorial Mc Graw Hill 8. Interamericana Basica y Clínica . Bertran G. 10 ed. Editorial El Manual Moderno Mexico 2007 .9. Avery's Drug Treatment . 4 th Addis 1997. 10. Guía de Farmacología y Terapéutica. Rodriguez-Carranz . Editorial McGraw-Hill Interamericana. Madrid 2007 .11. Farmacología para enfermeras. Rodriguez, C. Editorial McGraw-Hill / Interamericana de España, S.A. 12. Farmacología práctica para las diplomaturas en ciencias de la salud.María Luisa Santana Falcon, J. S. Serrano Molina, José Ignacio de Ahumada Vázquez.Editorial Díaz de Santos, S.A. 1 ed 2002.13. Administración de medicamentos y cálculo de dosis.Zabalegui, A. / Tuneu, L. / Molina, J.V. / Mangues, I. Editorial Elsevier.1 ed. edición 2005FARMACOLOGÍA Y PRESCRIPCIÓN ENFERMERA .Ed. Mad .ISBN: 9788467618938 .2009 .Ed. 1ª
Complementary	

Recommendations	
Subjects that it is recommended to have taken before	
Anatomía/661G01001	
Bioloxía/661G01002	
Sistemas da información e comunicación en ciencias da saúde/661G01004	
Fisioloxía/661G01105	
Subjects that are recommended to be taken simultaneously	
Situacións de risco para a saúde e Radioloxía/661G01013	
Enfermaría Clínica I/661G01034	
Subjects that continue the syllabus	
Enfermaría clínica III/661G01017	
Enfermaría Comunitaria II/661G01019	
Enfermaría Clínica II/661G01035	
Other comments	

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.